

Direcții de prevenire a tulburărilor de limbaj la copiii preșcolari

Directions for the prevention of language disorders in preschool children

Teodora POPUȚA¹

Abstract

This research paper aims to address the vital topic of preventing language disorders in preschool children. The primary focus is to investigate the effectiveness of an intervention program designed to enhance language and perceptual-auditory skills in this age group. Language disorders are a common concern among preschoolers, with various risk factors, including genetic predispositions, limited exposure to language-rich environments, and underlying medical conditions. Of utmost importance is early diagnosis and intervention, as these play a crucial role in facilitating a child's language development.

Keywords: language disorders, preschool children, intervention program, language development, early intervention, developmental language disorder

Introducere

Limbajul este esențial pentru comunicarea gândurilor și este universal în fiecare comunitate. Oamenii achiziționează și utilizează limba maternă fără efort. Cu toate acestea, utilizarea limbajului nu este un proces simplu și necesită explicații. Chiar dacă oamenii pot învăța și utiliza sisteme lingvistice complexe, dificultățile apar în înțelegerea textului scris, interpretarea vorbirii și exprimarea în mod eficient (Nolen-Hoeksema, Fredrickson, Loftus & Wagenaar, 2009). Limbajul copiilor este extrem de flexibil și productiv, permitându-le acestora să formeze o varietate impresionantă de sunete semnificative și să transmită o gamă infinită de mesaje (Shaffer & Kipp, 2013).

Întârzierile în dezvoltarea limbajului pot apărea la copiii preșcolari și se caracterizează prin dobândirea lentă a abilităților de comunicare. De obicei, aceste întârzieri sunt temporare, dar pot avea impact asupra dezvoltării limbajului,

în special în ceea ce privește vocabularul și sunetele vorbirii. Cauzele exacte ale întârzierilor în dezvoltarea limbajului nu sunt pe deplin înțelese, dar pot include influențe genetice și de mediu. Intervenția timpurie poate ajuta la îmbunătățirea sintaxei, morfologiei și articulării corecte, precum și la dezvoltarea vocabularului și a abilităților de comunicare. Este important să se acorde atenție acestei probleme pentru a asigura dezvoltarea limbajului copiilor în mod corespunzător (Feldman & Messick, 2008).

Tulburarea de dezvoltare a limbajului (Developmental Language Disorder)

Conform Bishop et al. (2017), Tulburarea de dezvoltare a limbajului (DLD) este o afecțiune care afectează dobândirea și utilizarea limbajului. Această tulburare de neurodezvoltare nu este cauzată de pierderea auzului, de dizabilitatea intelectuală sau de alte tulburări neurologice. Copiii cu DLD au dificultăți în înțelegerea limbajului, în producția verbală și în interacțiunea socială. Aceștia

pot întâmpina dificultăți în înțelegerea și utilizarea propozițiilor complexe, au un vocabular limitat și se confruntă cu greutăți în a învăța și utiliza corect gramatica și sintaxa limbajului. Copiii cu DLD pot avea, de asemenea, dificultăți în interacțiunea socială și pot avea dificultăți în inițierea și menținerea conversațiilor cu colegii.

Tulburările de dezvoltare a limbajului (DLD) sunt printre cele mai frecvente probleme de dezvoltare pediatrică. Estimările prevalenței pentru copiii de vârstă preșcolară variază de la mai puțin de 1% la mai mult de 12%. Majoritatea cadrelor medicale și a cadrelor universitare sunt de acord că diagnosticul de DLD izolat sau specific este valabil numai în absența unor afecțiuni asociate cunoscute, inclusiv pierderea auzului, dizabilitatea mentală, autismul, dizabilitatea neurologică substanțială și deficiența sociocomunicativă. Cu toate acestea, este dificilă distingerea DLD de condiții precum autismul sau întârzierile mentale (Bishop, 2017).

Conform Hall (1997), tulburările de dezvoltare a limbajului pot fi, în general, împărțite în trei grupuri fundamentale: deficite în procesarea de ordin superior (deficit semantic-pragmatic), deficite mixte expresiv-receptive (agnozie verbal-auditivă, deficitul fonologic-sintactic și deficitul lexical-sintactic) și anomalii expresive (dispraxia verbală de dezvoltare și deficitul de producție fonologică). Fonologia și sintaxa, care fac parte din structura limbajului, sunt afectate în mare măsură în tulburările de procesare de ordin superior, având un impact deosebit asupra semanticii și pragmaticii, în special

în cadrul tulburărilor expresive și mixte receptiv-expresive.

Evaluarea și diagnosticarea DLD

În diagnosticul și evaluarea DLD, neurologul pediatru are patru roluri de jucat:

- identificarea prezenței unei tulburări lingvistice;
- caracterizarea tulburării lingvistice, inclusiv evaluarea abilităților cognitive în raport cu abilitățile lingvistice;
- examinarea cauzelor medicale potențiale;
- după caz, dezvoltarea unei strategii de management medical (Hall, 1997).

Natura și severitatea tulburării determină tipul de intervenție pe care un copil o va primi. Intervenția timpurie este esențială pentru majoritatea copiilor cu DLD.

Prevenirea tulburărilor de limbaj

Conform Zehnhoff-Dinnesen et al. (2020), în general, există două abordări principale pentru identificarea timpurie a tulburărilor de dezvoltare a limbajului:

- evaluarea directă a abilităților lingvistice ale copilului în timpul unei ședințe;
- evaluarea indirectă a dezvoltării limbajului prin intermediul chestionarelor adresate părinților.

În ceea ce privește evaluarea directă a copilului, sunt utilizate metode cum ar fi analiza vorbirii spontane, tehnici informale și teste de limbaj standardizate. Pe de altă parte, abordarea indirectă prin chestionarele adresate părinților, în special cele care se concentrează pe evaluarea vocabularului copilului, au demonstrat că sunt instrumente fiabile și

economice pentru identificarea timpurie a tulburărilor de dezvoltare a limbajului. Părinții, în calitate de "experți" care își cunosc copilul în mediul său zilnic, în diverse situații și pe o perioadă lungă de timp, pot estima nivelul lingvistic al copilului lor prin intermediul chestionarelor standardizate care nu necesită cunoștințe speciale.

Stimularea dezvoltării limbajului copilului

Cu excepția opiniei publice frecvent exprimate, copiii nu trebuie să fie învățați explicit limbajul, ci îl dezvoltă inerent prin ei înșiși, cu condiția ca anumite condiții fiziologice prealabile să fie îndeplinite, cum ar fi auzul normal și capacitățile cognitive, și să crească într-un mediu social care nu este neglijent și care oferă conexiuni sociale.

Cu toate acestea, modul și nivelul în care copiii dezvoltă limbajul depind, printre altele, de aportul pe care îl primesc, în special în primii ani de viață, când creierul este în plină dezvoltare. Părinții au un impact puternic asupra ratei și calității dobândirii limbajului copilului. Un mediu stimulant pentru limbaj implică interacțiuni empatice cu copilul, vorbire frecventă și de calitate adecvată, răspunsuri la declarațiile copilului, repetiții și extinderi ale acestora, precum și crearea unui mediu de vorbire plăcut (Dale et al., 2015).

Intervenții familiale de stimulare a limbajului

Există două abordări principale în intervenția familială pentru stimularea abilităților lingvistice ale copiilor: abordarea centrată pe copil și abordarea hibridă. McCauley și Fey (2006)

menționează că nu există dovezi concludente care să indice care abordare este cea mai eficientă pentru copiii cu diferite tipuri de întârzieri și dizabilități de limbaj. Abordarea centrată pe copil se concentrează pe urmarea exemplului copilului și adăugarea limbajului în cadrul activităților copilului. Strategiile specifice ale acestei abordări includ exemplul naturalist, promovarea interacțiunii și modelarea limbajului (Fey, 1986; Wolery și Sainato, 1996). Abordarea hibridă combină elemente ale abordării centrate pe copil cu o formare structurată.

Roberts și Kaiser (2011) arată că intervenția la domiciliu poate fi eficientă, mai ales pentru copiii cu tulburări de dezvoltare a limbajului. Programul Hanen (It Takes Two to Talk) este un exemplu bine stabilit și centrat pe familie, care încurajează implicarea părinților în stimularea limbajului copiilor.

Metodologia cercetării

Obiectivele cercetării

- Stabilirea nivelului inițial de dezvoltare a limbajului și al abilităților auditive la copiii preșcolari.
- Implementarea programului de intervenție pentru prevenirea tulburărilor de limbaj în grupul de copii preșcolari.
- Identificarea nivelului final de dezvoltare a limbajului și a abilităților auditive după aplicarea programului de intervenție.
- Compararea rezultatelor inițiale și finale pentru a evalua eficacitatea programului de intervenție în prevenirea tulburărilor de limbaj.

- Identificarea relației între dezvoltarea limbajului și funcționarea perceptiv-auditivă în grupul de copii preșcolari.
- Ipotezele cercetării
- Nu există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a limbajului și nivelul abilităților auditive între evaluările pre-test și post-test, în grupul de copii preșcolari.
- Există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a limbajului și nivelul abilităților auditive între evaluările pre-test și post-test în grupul de copii preșcolari, în urma aplicării programului de intervenție.
- Programul de intervenție elaborat conduce la îmbunătățiri atât pe zona de limbaj, cât și pe zona perceptiv-auditivă, în grupul de copii preșcolari.
- Nivelul de dezvoltare a limbajului, în grupul de copii preșcolari, este influențat de nivelul funcționării perceptiv-auditivă.

Participanți

Acest studiu s-a realizat cu sprijinul a 25 copii, de grupă mijlocie, de la o grădiniță de stat din Cluj-Napoca. Aceștia prezintă un parcurs de dezvoltare tipic și frecventează grădinița cu regularitate, având vârste cuprinse între 4 și 5 ani. Lotul de participanți este unul echilibrat, fiind format din 13 participanți de gen masculin și 12 participanți de gen feminin.

Instrumente de cercetare

Chestionarele aplicate în vederea realizării prezentei cercetării sunt

- Chestionarul de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”
- Scala pentru Dezvoltare Auditivă (0-6 ani).

Procedura de lucru

Etapa pre-test: În prima etapă s-au analizat datele obținute de la cei 25 copii preșcolari prin aplicarea celor două chestionare, care vizează evaluarea atât a nivelului de dezvoltare a abilităților de limbaj, cât și al abilităților perceptiv-auditivă.

Din totalul de 25 de preșcolari, în urma evaluării prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani), rezultatele au indicat 15 preșcolari care necesită intervenție și 10 preșcolari care nu necesită intervenție.

Din totalul de 25 de preșcolari, în urma evaluării prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”, rezultatele au indicat 9 preșcolari care necesită intervenție și 16 preșcolarii care nu necesită intervenție.

Etapa derulării programului de intervenție: Pe baza analizei realizate în etapa evaluării pre-test s-au selectat preșcolarii care necesită intervenție și care intră în următoarea etapă, respectiv etapa derulării programului de intervenție. Aceștia au participat zilnic, timp de 5 săptămâni, la câte o activitate propusă în cadrul programului de intervenție. Activitățile au fost desfășurate timp de aproximativ 20-30 de minute în fiecare zi și au fost structurate pe două mari domenii de intervenție: psihomotor și lingvistic. Domeniul psihomotor a vizat intervenția pe următoarele componente:

- Motricitatea generală și fină a aparatului fonarticulator;
- Structurile senzorio-perceptive;
- Organizarea spațio-temporală;
- Respirația;
- Atenția verbală;
- Memoria auditivă.

Domeniul lingvistic s-a axat pe următoarele dimensiuni:

- Limbajul expresiv;
- Limbajul receptiv.

Etapa post-test: Preșcolarii aflați în grupul celor care necesită intervenție li s-au reaplicat, pe rând, cele două chestionare: Chestionarul „Repere în dezvoltarea limbajului”, respectiv Scala de Dezvoltare Auditivă: de la 0-6 ani.

În această etapă s-a urmărit evaluarea eficacității programului de intervenție în prevenirea tulburărilor de limbaj, dar și identificarea relației între dezvoltarea limbajului și funcționarea perceptiv-auditivă în grupul de copii preșcolari.

Rezultate și discuții

Analiza rezultatelor obținute în etapele pre-test și post-test

Rezultatele acestui studiu au fost obținute prin utilizarea programului IMB SPSS Statistics 26, iar pentru analizarea diferențelor între scorurile obținute de către grupul de preșcolari înainte de intervenției (pre-test) și în urma implementării programului de intervenție (post-test), pentru fiecare dintre cele două chestionare aplicate, s-a utilizat testul statistic Paired Sample T-Test (Testul t pentru eșantioane perechi).

Prezentarea comparativă a rezultatelor între scorurile obținute de către grupul de preșcolari în pre-test și post-test la evaluarea prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani) este prezentată mai jos, în tabelul 1.

Așa cum se poate observa din tabelul 1, prin intermediul testului t pentru eșantioane perechi (Paired Sample T-Test)

s-au obținut mediile și abaterile standard ale scorurilor pre-test și post-test la evaluarea prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani).

Din totalul de 13 perechi, la 12 perechi se observă că scorurile mediilor din post-test sunt mai crescute decât scorurile mediilor din pre-test, ceea ce indică faptul că intervenția cu scopul prevenirii tulburărilor de limbaj a avut succes. Mai mult, scorurile abaterilor standard din post-test sunt mai scăzute decât scorurile abaterilor standard din pre-test, ceea ce arată că au apărut mai puține abateri în evaluarea finală, decât în cea inițială.

În cadrul perechii a treia, corelația și t nu au putut fi calculate, deoarece eroarea standard a diferenței este 0. Astfel, la itemul respectiv, toți preșcolarii din grup au reușit să aibă rezultate maxime la pre-test.

Așa cum se poate observa din tabelul 2, prin intermediul testului t pentru eșantioane perechi (Paired Sample T-Test) s-au obținut mediile, abaterile standard, valorile lui t, gradele de libertate (df) și valorile pragului de semnificație ale scorurilor pre-test și post-test la evaluarea prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani).

Tab -1. Testul t pentru eșantioane perechi – Statistici Descriptive pentru rezultatele obținute pe baza evaluării prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani)

	Paired Differences	Deviația Standard		Eroarea Std		95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig. (2-tailed)
		Media	Standard	Media	Lower	Upper				
Perechea 1	Dezvoltare auditivă 1 pre-test - Dezvoltare auditivă 1 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327	
Perechea 2	Dezvoltare auditivă 2 pre-test - Dezvoltare auditivă 2 post-test	-.200	.408	.082	-.369	-.031	-2.449	24	.022	
Perechea 4	Dezvoltare auditivă 4 pre-test - Dezvoltare auditivă 4 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327	
Perechea 5	Dezvoltare auditivă 5 pre-test - Dezvoltare auditivă 5 post-test	-.200	.408	.082	-.369	-.031	-2.449	24	.022	
Perechea 6	Dezvoltare auditivă 6 pre-test - Dezvoltare auditivă 6 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327	
Perechea 7	Dezvoltare auditivă 7 pre-test - Dezvoltare auditivă 7 post-test	-.200	.408	.082	-.369	-.031	-2.449	24	.022	
Perechea 8	Dezvoltare auditivă 8 pre-test - Dezvoltare auditivă 8 post-test	-.160	.374	.075	-.314	-.006	-2.138	24	.043	
Perechea 9	Dezvoltare auditivă 9 pre-test - Dezvoltare auditivă 9 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327	
Perechea 10	Dezvoltare auditivă 10 pre-test - Dezvoltare auditivă 10 post-test	-.320	.476	.095	-.517	-.123	-3.361	24	.003	
Perechea 11	Dezvoltare auditivă 11 pre-test - Dezvoltare auditivă 11 post-test	-.480	.510	.102	-.690	-.270	-4.707	24	.000	
Perechea 12	Dezvoltare auditivă 12 pre-test - Dezvoltare auditivă 12 post-test	-.080	.277	.055	-.194	.034	-1.445	24	.161	
Perechea 13	Dezvoltare auditivă 13 pre-test - Dezvoltare auditivă 13 post-test	-.240	.436	.087	-.420	-.060	-2.753	24	.011	

Tabelul 2. Testul t pentru eșantioane perechi – rezultatele obținute pe baza evaluării prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani)

Pe baza mediilor obținute, a valorilor lui t și a valorilor pragurilor de semnificație, reiese faptul că pentru 7 perechi (Perechile 2, 5, 7, 8, 10, 11 și 13) din punct de vedere statistic, există diferențe semnificative între rezultatele obținute de către grupul de preșcolari în pre-test (înainte de implementarea programului de intervenție) și post-test (după implementarea programului de intervenție), iar rezultatele în evaluarea post-test sunt mai ridicate decât cele din evaluarea pre-test.

Tab-3. Testul t pentru eșantioane perechi – Statistici Descriptive pentru rezultatele obținute pe baza evaluării prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”

Perechea	Abilități	Media	N	Deviația Standard	Eroarea std. medie
Perechea 4	Abilități de înțelegere 1 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități de înțelegere 1 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 5	Abilități de înțelegere 2 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități de înțelegere 2 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 6	Abilități de înțelegere 3 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități de înțelegere 3 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 7	Abilități expresive 1 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități expresive 1 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 8	Abilități expresive 2 pre-test	.92	25	.277	.055
	Abilități expresive 2 post-test	.96	25	.200	.040
Perechea 9	Abilități expresive 3 pre-test	.92	25	.277	.055
	Abilități expresive 3 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 10	Abilități expresive 4 pre-test	.84	25	.374	.075
	Abilități expresive 4 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 11	Abilități expresive 5 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități expresive 5 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 12	Abilități expresive 6 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Abilități expresive 6 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 13	Abilități expresive 7 pre-test	.96	25	.200	.040
	Abilități expresive 7 post-test	1.00	25	.000	.000

a. Corelația și t nu pot fi calculate deoarece eroarea standard a diferenței este 0.

În schimb, pentru celelalte 5 perechi (Perechile 1, 4, 6, 9, și 12), analizând

Paired Samples Statistics		Media	N	Deviația Standard	Eroarea std. medie
Scala de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani)					
Perechea 1	Dezvoltare auditivă 1 pre-test	.92	25	.277	.055
	Dezvoltare auditivă 1 post-test	.96	25	.200	.040
Perechea 2	Dezvoltare auditivă 2 pre-test	.72	25	.458	.092
	Dezvoltare auditivă 2 post-test	.92	25	.277	.055
Perechea 3	Dezvoltare auditivă 3 pre-test	1.00 ^a	25	.000	.000
	Dezvoltare auditivă 3 post-test	1.00 ^a	25	.000	.000
Perechea 4	Dezvoltare auditivă 4 pre-test	.96	25	.200	.040
	Dezvoltare auditivă 4 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 5	Dezvoltare auditivă 5 pre-test	.76	25	.436	.087
	Dezvoltare auditivă 5 post-test	.96	25	.200	.040
Perechea 6	Dezvoltare auditivă 6 pre-test	.92	25	.277	.055
	Dezvoltare auditivă 6 post-test	.96	25	.200	.040
Perechea 7	Dezvoltare auditivă 7 pre-test	.76	25	.436	.087
	Dezvoltare auditivă 7 post-test	.96	25	.200	.040
Perechea 8	Dezvoltare auditivă 8 pre-test	.84	25	.374	.075
	Dezvoltare auditivă 8 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 9	Dezvoltare auditivă 9 pre-test	.96	25	.200	.040
	Dezvoltare auditivă 9 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 10	Dezvoltare auditivă 10 pre-test	.56	25	.507	.101
	Dezvoltare auditivă 10 post-test	.88	25	.332	.066
Perechea 11	Dezvoltare auditivă 11 pre-test	.52	25	.510	.102
	Dezvoltare auditivă 11 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 12	Dezvoltare auditivă 12 pre-test	.92	25	.277	.055
	Dezvoltare auditivă 12 post-test	1.00	25	.000	.000
Perechea 13	Dezvoltare auditivă 13 pre-test	.76	25	.436	.087
	Dezvoltare auditivă 13 post-test	1.00	25	.000	.000

a. Corelația și t nu pot fi calculate deoarece eroarea standard a diferenței este 0.

mediile, valorile lui t și valorile pragului de semnificație, se observă că există diferențe între rezultatele pre-test și rezultatele post-test, însă acestea sunt prea mici pentru a fi statistic semnificative.

Așa cum se poate observa din tabelul 3, prin intermediul testului t pentru eșantioane perechi (Paired Sample T-Test) s-au obținut mediile și abaterile standard ale scorurilor

pre-test și post-test la evaluarea prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”.

Din totalul de 13 perechi, pentru 9 perechi nu s-au putut calcula corelația și t, deoarece eroarea standard a diferenței este 0. Astfel, la itemii respectivi, toți preșcolarii din grup au reușit să aibă rezultate maxime la pre-test.

În schimb, pentru celelalte 4 perechi (Perechile 8, 9, 10, și 13), analizând mediile, valorile lui t și valorile pragului de semnificație, se observă că scorurile mediilor din post-test sunt mai crescute

decât scorurile mediilor din pre-test, ceea ce indică faptul că intervenția cu scopul prevenirii tulburărilor de limbaj a avut succes. Mai mult, scorurile abaterilor standard din post-test sunt mai scăzute decât scorurile abaterilor standard din pre-test, ceea ce arată că au apărut mai puține abateri în evaluarea finală, decât în cea inițial

		Paired Samples Test			95% Confidence Interval		t	df	Sig. (2-tailed)
		Paired Differences			of the Difference				
		Media	Standard Deviation	Erroarea Std Media	Lower	Upper			
Perechea 2	Abilități expresive 2 pre-test – Abilități expresive 2 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327
Perechea 3	Abilități expresive 3 pre-test – Abilități expresive 3 post-test	-.080	.277	.055	-.194	.034	-1.445	24	.161
Perechea 4	Abilități expresive 4 pre-test – Abilități expresive 4 post-test	-.160	.374	.075	-.314	-.006	-2.138	24	.043
Perechea 7	Abilități expresive 7 pre-test – Abilități expresive 7 post-test	-.040	.200	.040	-.123	.043	-1.000	24	.327

Tabelul 4. Testul t pentru eșantioane perechi – rezultatele obținute pe baza evaluării prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”

Așa cum se poate observa din tabelul 4, prin intermediul testului t pentru eșantioane perechi s-au obținut mediile, abaterile standard, valorile lui t, gradele de libertate (df) și valorile pragului de semnificație ale scorurilor pre-test și post-test la evaluarea prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”.

Având în vedere faptul că pentru unele perechi corelația și t nu au putut fi calculate, deoarece eroarea standard a diferenței este 0, s-au analizat doar perechile pentru care s-au obținut date statistice, și anume Perechile 2, 3, 4 și 7.

Pentru Perechile 2, 3 și 7, analizând mediile, valorile lui t și valorile pragului de semnificație, se observă că există diferențe între rezultatele pre-test și rezultatele post-test, însă acestea sunt prea mici pentru a fi statistic semnificative.

În schimb, Perechea 4 reliefează faptul că, din punct de vedere statistic, există

diferențe semnificative între rezultatele obținute de către grupul de preșcolari în pre-test (înainte de implementarea programului de

intervenție) și post-test (după implementarea programului de intervenție), iar rezultatele în evaluarea post-test sunt mai ridicate decât cele din evaluarea pre-test.

Pe baza tabelelor și a rezultatelor prezentate mai sus, din punct de vedere statistic se constată că la ambele instrumente de evaluare (Scala de Dezvoltarea Auditivă (0-6 ani) și Chestionarul de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”) grupul de preșcolari a obținut atât rezultate semnificativ mai crescute în evaluarea post-test (în urma aplicării programului de intervenție) față de rezultatele obținute la evaluarea pre-test (înainte de aplicarea programului de intervenție), cât și rezultate doar ușor ridicate, dar fără o semnificație statistică deosebită, astfel rezultând că programul de intervenție implementat a avut un rol semnificativ în prevenirea tulburărilor de limbaj la copiii preșcolari din grupul studiat.

Analiza și interpretarea relației între dezvoltarea limbajului și funcționarea perceptiv-auditivă

Analizarea relației între dezvoltarea limbajului și funcționarea perceptiv-auditivă s-a realizat printr-o interpretare calitativă, având în vedere faptul că ambele instrumente utilizate în evaluarea pre-test și post-test a grupului de preșcolari (Scala de Dezvoltare Auditivă și Chestionarul de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului”) reprezintă instrumente de screening, în care atât

componenta de limbaj, cât și componenta perceptiv-auditivă se regăsesc la nivelul ambelor chestionare.

În cadrul evaluării pre-test prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani) s-a observat că itemii care au ridicat cele mai mari dificultăți sunt următorii:

- Își amintește cinci elemente dintr-o poveste.
- Imită o propoziție compusă din 14 silabe, bazându-se pe memoria de scurtă durată.
- Înțelege expresii complexe: „pentru mult timp”, „mai mulți ani”, „o săptămână întregă”, „între timp”, „două lucruri deodată”.

Evaluarea post-test prin intermediul Scalei de Dezvoltare Auditivă (0-6 ani) a reliefat că la primul item care a ridicat dificultăți rezultatele s-au îmbunătățit în procent de 100%, la al doilea item rezultatele s-au îmbunătățit în procent de 73%, iar la al treilea item rezultatele s-au îmbunătățit în procent de 71%.

În cadrul evaluării pre-test prin intermediul Chestionarului de Screening „Repere în dezvoltarea limbajului” s-a observat că itemul care a ridicat cele mai mari dificultăți a fost „Copilul utilizează corect pronumele personal „eu” și alte pronume (tu, ei, voi etc.)?”.

Evaluarea post-test prin intermediul aceluiași Chestionar a reliefat faptul că rezultatele s-au îmbunătățit în procent de 100%.

Pe baza rezultatelor prezentate mai sus se constată că la ambele instrumente de evaluare (Scala de Dezvoltarea Auditivă (0-6 ani) și Chestionarul de Screening

„Repere în dezvoltarea limbajului”) grupul de preșcolari a obținut rezultate semnificativ mai crescute în evaluarea post-test (în urma aplicării programului de intervenție) față de rezultatele obținute la evaluarea pre-test (înainte de aplicarea programului de intervenție), astfel observându-se că intervenția pe domeniile deficitare (în special pe itemii care au ridicat cele mai multe dificultăți) duce atât la dezvoltarea limbajului, cât și a componentei perceptiv-auditivă.

Concluzii

Lucrarea de față și-a propus să investigheze eficacitatea unui program de intervenție în vederea prevenirii tulburărilor de limbaj la un grup de copii preșcolari. Ca obiective specifice, s-au urmărit atât stabilirea nivelului inițial (înainte de aplicarea programului de intervenție) și final (după aplicarea programului de intervenție) al dezvoltării limbajului și al abilităților perceptiv-auditivă, în grupul de preșcolari, cât și compararea rezultatelor inițiale și finale pentru a evalua eficacitatea programului de intervenție, respectiv identificarea relației între dezvoltarea limbajului și funcționarea perceptiv-auditivă în grupul de copii preșcolari.

Rezultatele obținute în urma chestionarelor au fost prelucrate prin utilizarea programului IMB SPSS Statistics 26 și au fost analizate conform obiectivelor și ipotezelor propuse, ceea ce a condus la următoarele concluzii:

- S-a infirmat ipoteza care presupune că nu există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a limbajului și nivelul abilităților auditive

- între evaluările pre-test și post-test, în grupul de copii preșcolari.
- S-a confirmat ipoteza care presupune că există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a limbajului și nivelul abilităților auditive între evaluările pre-test și post-test în grupul de copii preșcolari, în urma aplicării programului de intervenție.
 - S-a confirmat ipoteza care presupune că programul de intervenție elaborat conduce la îmbunătățiri atât pe zona de limbaj, cât și pe zona perceptiv-auditivă, în grupul de copii preșcolari.
 - S-a confirmat ipoteza care presupune că nivelul de dezvoltare a limbajului, în grupul de copii preșcolari, este influențat de nivelul funcționării perceptiv-auditivă.

Acest studiu evidențiază importanța intervenției timpurii pe latura limbajului și pe cea a abilităților perceptiv-auditivă, observându-se că intervenția pe domeniile deficitare (în special pe itemii care au ridicat cele mai multe dificultăți în evaluarea pre-test) duce atât la dezvoltarea limbajului, cât și a componentei perceptiv-auditivă.

De asemenea, rezultatele analizate arată că există diferențe semnificative între evaluarea inițială și cea finală, în urma derulării programului de intervenție, astfel rezultând că programul de intervenție implementat a avut un rol semnificativ în prevenirea tulburărilor de limbaj la copiii preșcolari din grupul studiat.

Conform rezultatelor obținute, se poate afirma că specialiștii care lucrează cu preșcolari merită să monitorizeze și analizeze în permanență nivelul caracteristicilor individuale de dezvoltare ale acestora și, unde este cazul, să realizeze

intervenție cât de timpuriu, în vederea identificării eventualelor întârzieri, dificultăți sau tulburări de dezvoltare, pentru a putea maximiza potențialul de dezvoltare al preșcolarilor. Mai mult, având în vedere rolul crucial pe care îl au atât dezvoltarea limbajului, cât și abilitățile auditive în perioada preșcolară, identificarea și abordarea promptă a problemelor poate îmbunătăți starea de sănătate mentală și fizică a copiilor, performanța școlară, relațiile sociale și, pe termen lung, integrarea lor în comunitate.

Bibliografie

- Bishop D. (2017) Why is it so hard to reach agreement on terminology? The case of developmental language disorder (DLD). *International Journal of Language and Communication Disorders* 52: 671–80.
- Bishop D., Snowling M., Thompson P., Greenhalgh T., and CATALISE-2 (2017) Phase 2 of CATALISE: A multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 58: 1068–80.
- Dale PS, Tosto MG, Hayiou-Thomas ME et al (2015) Why does parental language input style predict child language development? A twin study of gene-environment correlation. *J Commun Disord* 57:106–117.
- Feldman, H. M., & Messick, C. (2008). *Language and Speech Disorders*. In Wolraich, M., Dworkin, P., Drotar, D., Perrin, E. (Eds.), *Developmental-Behavioral Pediatrics: Evidence and practice*. (467-482) Philadelphia: Mosby/Elsevier.

- Fey M (1986) Language intervention with young children. College-Hill, San Diego, CA.
- Hall, N. R. (1997). Developmental language disorders. 4(2), 77-85. [https://doi.org/10.1016/s1071-9091\(97\)80023-x](https://doi.org/10.1016/s1071-9091(97)80023-x)
- McCauley R, Fey M (2006) Treatment of language disorders in children. Brookes, Baltimore, MA.
- Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B., Loftus, G. & Wagenaar, W., (2009). Atkinson & Hilgard's Introduction To Psychology. 15th Edition. Hampshire: Cengage Learning EMEA.
- Roberts M, Kaiser A (2011) The effectiveness of parentimplemented language intervention: a meta-analysis. Am J Speech Lang Pathol 20(3):180-199.
- Shaffer, D. R., & Kipp, K. (2013). Developmental psychology: Childhood and adolescence. Australia: Wadsworth/Thomson.
- Wolery M, Sainato D (1996) General curriculum and intervention strategies. In: Odom SL, McLean ME (eds) Early intervention/early childhood special education: recommended practices. Pro-Ed, Austin, TX, pp 125-158.
- Zehnhoff-Dinnesen, A. A., Wiskirska-Woźnica, B., Neumann, K., & Nawka, T. (Eds.). (2020). Phoniatics I: Fundamentals - Voice Disorders - Disorders of Language and Hearing Development. European Manual of Medicine. 1st ed. doi:10.1007/978-3-662-46780-0 Berwick RC, Friederici AD, Chomsky N et al (2013). Evolution, brain, and the nature of language. Trends Cogn Sci 17(2):89-98.

Acknowledgement: Lucrarea a fost elaborată în cadrul masteratului de Terapia Limbajului și Audiologie Educațională, Departamentul de Psihopedagogie specială, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, sub coordonarea Conf. Univ. Dr. Bodea-Hațegan Carolina.

¹ Masterand TLA

E-mail: teo.poputa@gmail.com